

Силвия Раданова

Секция Ботаника, Катедра Биология, Аграрен Факултет, Тракийски Университет,
Студентски Град, Стара Загора 6000, България

E-mail: syl_rad@yahoo.com

**ОТНОСНО ВЪЗМОЖНОСТТА ЗА САМОФИНАНСИРАНЕ В
ЛЕСОПАРК “ММК” И ИЗГРАЖДАНЕ НА ЕДИННА ПАРКОВА
АДМИНИСТРАЦИЯ**

**WITH REGARDS TO THE POSSIBILITY OF SELF-FINANCING
AND CREATION OF UNITED PARK ADMINISTRATION IN THE
“ММК” FOREST PARK**

Sylvia Radanova,

Section of Botany, Department of Biology, Faculty of Agriculture, Thracian University,
Students Campus, Stara Zagora 6000, Bulgaria

E-mail: syl_rad@yahoo.com

Abstract:

Two zones have been specified in the “ММК” Forest park when the plant cover was explored: a zone of frequent visits with big concentration of sports facilities and pieces of entertainment equipment, children’s nooks and exotic ligneous and frutescent species; and a zone for brief recreation with aboriginal vegetation and plant species with Nature preserving status. The territory under investigation possesses the required materiel support and natural resources for securing organized relaxation and self-financing.

Key words: vegetation resources, Nature preserving, organized relaxation, self-financing.

Лесопарковете са една от икономическите основи на горското стопанство във всяка развита страна. Във Великобритания на тях се разчита да носят приходи, които да осигурят държавно финансиране на парковите администрации и мероприятия (Георгиев, 1997). Поощряването на посещенията в горите е една от целите на администрацията в Единбург чрез осигуряване на максимално добри условия за посетителите.

Администрациите на горските паркове са изградили почти съвършена система за обслужване на любителите на природните пътеки за пешеходен туризъм, пътища за велосипеди и маршрути за конен туризъм. Информационна система в Лесопарка “поема “ посетителя с информация и указателни табла от централната алея и го води до мястото, което желае да посети. Но най-важната роля на лесопарковете е в тях да се развива многофункционално горско стопанство, включващо рационално използване на дървесните ресурси до възстановяване на автохтонната растителност, с успоредно развитие на туризма и опазване на редки видове.

Доколко са налице тези предпоставки в Лесопарк “ММК”?

Материали и Методи

Сведения за залесителните мероприятия по Аязмения хълм могат да се намерят в дипломния проект на Попов (2003) и инженерните проекти на Дянков (1998), Тангъров (1998); в исторически документи на Митрополит Методи Кусев в Окръжен исторически архив – Стара Загора и Централен исторически архив – София, и личния архив на инж. П. Кочев. Върху културно –историческата стойност на Аязмото обръща внимание Стоянова (1998).При определяне на стопанската значимост на видовете са използвани публикациите на Пеев и др. (1994).

Резултати и Обсъждане

Лесопарк “ММК” е разположен върху площ от 3500 дка в северната част на Стара Загора, върху два хълма – “Аязмо” с площ 600 дка и “Казлера”, с площ 2900 дка. Надморската височина варира в границите на 270 -430 м , изложението е южно с югоизточни и югозападни компоненти. Климатът е преходноконтинентален, със средиземноморско влияние.

В границите на Лесопарка ясно се оформят две зони – зона за масова посещаемост и зона за разходки и краткотраен отдих (фиг.1).

Първата зона заема южния и югозападен склон ва Аязмения баир. Тя съставлява 20 % от целия парк. В нея са съсредоточени по-голяма част от парковите и архитектурни елементи: развлекателни и увеселителни кътове, детски площадки и спортни съоръжения, заведения за обществено хранене и исторически паметници. Като по- важни архитектурни елементи могат да се посочат бюстовете

на Христо Ботев, Хаджи Димитър, Митрополит Методи Кусев (сн.1), параклисът на Св. Тодор Тирон(сн.2), фонтанът “Жабките” и множество пейзажни паркови групи от декоративни дървесни и храстови видове.

Втората зона – за краткотраен отдих , обхваща северния и североизточен склон на Аязмото и втория хълм Казлера, и се характеризира с преобладаваща автохтонна растителност, наличие на повече неасфалтирани просеки и пътеки и по-слаба посещаемост. Интерес за посетители биха могли да представляват Обсерваторията, фонтанът на върха на Казлера и хижа “Хранинвест”.

Екзотичен вид на Лесопарка придават трите вида кедри – *Cedrus atlantica Manetti*.(сн.3) , *C. deodara Lond.*, *C. Libanii A. Richard.*, представителите на източната и западна туя, лъжекипарисът, халепският бор и *Ginkgo biloba L.*(сн.4) .От широколистните чуждоземни видове особено ценен е масивът от *Quercus aegilops L.* в малкия парк, и намиращите се в отлично състояние екземпляри от пауловния, маклура, албиция. В настоящия момент екзотите в лесопарка наброяват 115 вида, принадлежащи към 35 семейства. Преобладават представителите на покритосеменните – 91 вида. Регистрираните таксони принадлежат към 32 фитогеографски области и провинции.

Сред тревните видове са регистрирани 313 таксона с важно икономическо значение, разпределени в 7 групи : лечебни, отровни, медоносни, технически, етерично-маслени, хранителни , фуражни .Като се има предвид, че всички установени за Лесопарка растителни видове са 550, тези със стопанско значение съставляват повече от половината от видовия състав - 57 % . Преобладават групите на лечебните, медоносни и отровни растения, което предполага рационално им използване и опазване.

На последно място, но с най-висока стойност са видовете с природозащитен статус според българското и международно законодателства – 243 таксона.От тях 5 са балкански ендемити: *Aesculus hippocastanum L.*, *A. tataricum L.*, *Cercis siliquastrum L.*, *Achilea clypeolata Sibth.*, *Crocus biflorus Mill.*, *Hypericum rumeliacum Boiss.* Видовете с реликтен ареал са 28. Само *Ginkgo biloba L.* е мезозойски реликт. Останалите реликти са с терциерен произход и наличието им по нашите земи е доказателство за големите дизюнктни ареали, които са притежавали през

плейстоцена. Някои като *Aesculus hippocastanum* L., *Acer campestre* L., *A. pseudoplatanus* L., *A. tataricum* L., *Carpinus orientalis* L., *Castanea sativa* L., *Cercis siliquastrum* L., *Clematis vitalba* L. са елементи на естествената растителност, а други – преднамерено въведени в култура : *Cedrus libanii* A. Richard., *Celtis austriaca* L., *C. caucasica* Willd., *Machonia aquifolium* Nutt., *Mespilus germanica* L., *Thuja sp.* Според Червената книга на РБ, т.І, в категорията застрашен от изчезване са поставени 6 вида: *Aesculus hippocastanum* L., *Capsella thracica* Vel., *Castanea sativa* L., *Cipripedium calceolus* L., *Euphorbia allepica* L., *Galanthus nivalis* L., а в категорията рядък 11 вида, някои от които са *Anchusa stylosa* Bieb., *Alkanna primuliflora* Griseb., *Celtis caucasica* Willd., *Cercis siliquastrum* L., *Ficus carica* L., *Fritillaria pontica* Wah. Въз основа на Закона за биологичното разнообразие под закрила са 13 вида. Международното законодателство поставя под специален режим на защита според CITES са 6 вида: *Anacamptis pyramidalis* (L.) Hartm. , *Cyclamen hederifolium* Ait(сн.5), *Galanthus nivalis* L., *Himanthoglossum hircinum* (L.) Spreng., *Limodorum abortivum* (L.) Sw., *Cipripedium calceolus* L.; по Дир. 92/43 ЕИО – 3 вида- *Galanthus nivalis* L., *Ruscus aculeatus* L., *Cipripedium calceolus* L.; по IUCN в категорията рядък - *Alkanna primuliflora* Griseb., *Fritillaria pontica* Wahb., *Cipripedium calceolus* L., а в категорията уязвим *Capsella thracica* Vel. Според Бернската конвенция под защита се поставя *Himanthoglossum hircinum* (L.) Spreng.(сн.6) и *Cipripedium calceolus* L.

Изводи:

От направеното по- горе изложение става ясно, че са налице определени предпоставки: материално –техническа база, функционално зонироване и съществуващи проектни разработки. Наблюдаваната територия е с богато историческо минало и поддържани исторически паметници, в близост е до населено място и с утвърдени транспортни връзки. Налице са екзотични растителни видове и видове с ценно стопанско значение и природозащитен статус.

Всичко това налага въвеждането на определени мерки за рационално ползване на материално-техническите и природни ресурси и развиване на широка стопанска дейност , обслужваща туристи, граждани, учаци и природолюбители.

Необходимо е създаването на информационна система , обслужваща този многофункционален природен комплекс с уникално историческо минало.

ЛИТЕРАТУРА:

Георгиев, Т. 1997: Горските паркове в Шотландия. “Тора”, ЛШ,4-5, 8.

Дянков,Т. 1998: Екзотични видове и паркоустройствени принципи за изграждане на парк “Аязмо” –В: Заветът на митр. Методий Кусев- Док. на юб. Конф. “160 г. от рождението на митр. Методий Кусев “, Фондация “Митр. Методий Кусев”, С., 217-222.

Попов, Е. 2003: Състав на интродуцираните дървесни видове в Лесопарк “Митр. Методи Кусев”- Аязмото.-Дипл. проект. ВТУ “ Св.Св. Кирил и Методий”, Ц-р за обучение - София, Агр. науки, спец. ЕООС, 60.

Пеев, Д., М. Анчев, Д. Иванова, С. Кожухаров, А. Петрова, С. Цонева. 1994: Биологично разнообразие на висшите растения в България. –В: М. Сакалян (ред.) Нац. стратегия за опазване на биол. разнообразие., т.І, Булвест ООД, С., 73-124.

Стоянова, И. 1998: Културно-историческа стойност на парк “Аязмо” – В: Заветът на митр. Методий Кусев- Док. на юб. конф. “160 г. от рождението на митр.Методий Кусев “,Фонд. “Митр. Методий Кусев”С., 210-216.

Тангъргов , Й. 1998: Перспективи за парк “Аязмо” – В: Заветът на митр. Методий Кусев- Док. на юб. конф. “160 г. от рожд. на митр. Методий Кусев“, Фонд.“Митр. Методий Кусев”С.,223-230.

Сн.1. Бюст на Митр. М. Кусев

Сн. 2 Параклис Св. Т. Тирон

Сн. 3 *Cedrus atlantica* Manetii

Сн. 4. *Ginkgo biloba* L.

Сн. 5. *Cyclamen hederifolium* Ait

Сн. 6. *Himanthoglossum hircinum* (L.) Spreng